

SUGGESTIES VOOR LINKEN

Je kunt een les organiseren over het opwekken van gevoelens door muzieksoorten. Je laat de leerlingen bijvoorbeeld kleuren of tekenen terwijl ze naar muziek luisteren. Je kunt de leerlingen een griezelmonster (eigen ontwerp) laten vervaardigen uit kosteloos materiaal.

ZILL-DOELEN

1

persoonsgebonden

1

cultuurgebonden

SEgb1

Gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken

T0mn1

Een mondelinge boodschap verwerken

- Informatie ordenen, verbinden of samenvatten (uit instructies, uiteenzettingen en verhalen uit verschillende media)

LESDOELEN

Luisteren

- De leerlingen kunnen na het beluisteren van een verhaal de gevoelens van de personages herkennen en benoemen.

Attitudes en andere leerinhouden

- De leerlingen kunnen aanvoelen hoe gevoelens elkaar kunnen opvolgen onder invloed van veranderende omstandigheden.
- De leerlingen kunnen in een niet-conflictgeladen situatie eigen indrukken, gevoelens, verlangens en waarderingen spontaan uitdrukken.

LEERLIJNEN

Dit kwam eerder aan bod.

- De leerlingen kunnen informatie uit een luistertekst verbinden met de eigen leefwereld.

Dit komt later aan bod.

- De leerlingen kunnen tijdens het beluisteren zoeken naar de verbanden tussen een probleem en een oplossing.

MATERIAAL

- Taalboek p. 27-30
- Werkboek p. 4-6
- Kopieerblad leesmaatje
- Bijlagen 3.1.1 - 3.1.3
- Luisterfragment 3.1.1

LESVERLOOP

Aanzet

5

- 1 Klasgesprek

Kern

30

- 2 Het Taalkanjerverhaal beluisteren
- 3 De Taalkanjers ontleden
- 4 Voelen en doen

Reflectie

15

- 5 Reflecterend gesprek

VOOR DE LES

- Je zet het luisterfragment klaar.
- Je schrijft de namen van De Taalkanjers (Senne, Miete, Broes, Loes en Mattias) op kleine stukjes papier. Je zorgt ervoor dat je genoeg papiertjes hebt om er één te kunnen geven aan elk leerlingenduo.

1 Klasgesprek

Je laat de leerlingen de thematekening van thema 3 in het taalboek bekijken. Je bespreekt met hen wat er allemaal op de prent te zien is. Je vraagt naar de titel van dit thema (*Zweven of beven*). Je vraagt of de leerlingen een idee hebben waarover dit thema zou kunnen gaan.

Vervolgens vat je samen dat dit thema gaat over dromen en nachtmerries, over fantasie en werkelijkheid en over al onze gevoelens. Je vertelt dat jullie zullen praten over wat de leerlingen bang maakt en wat hen geruststelt.

Je hangt de drie bijlagen aan het bord. Je laat de leerlingen er even naar kijken en start aan de hand van deze prenten een kort gesprek over fijne dromen, nachtmerries en dagdromen.

- In wie herken je je het meest en waarom? (eigen antwoord)
- Welke fijne dromen heb jij? (eigen antwoord)
- Heb je weleens nachtmerries? (eigen antwoord)
- Wanneer heb je nachtmerries? Welke? (eigen antwoord)
- Hoe voel je je na een fijne droom of na een nachtmerrie? (eigen antwoord)
- Droom je ook weleens overdag? (eigen antwoord)
- Waarover gaan die dagdromen? (eigen antwoord)
- Hoe komt het dat je dagdroomt? (eigen antwoord)

Je verwoordt het doel van de les.

Zo meteen gaan jullie het nieuwe Taalkanjer verhaal beluisteren. In dit verhaal ontdekken jullie de gevoelens van de personages. Daarna gaan jullie nadenken over jullie eigen gevoelens.

2 Het Taalkanjer verhaal beluisteren

Je laat een leerling de titel van het Taalkanjer verhaal in het taalboek lezen (*Ruimtegriezels*). Je vertelt dat dit verhaal is geschreven door Marc de Bel. Je staat stil bij de titel, de inhoud en het luisterdoel.

- Waaraan denk je bij deze titel? (eigen antwoord)
- Hoe zou een ruimtegriezel er kunnen uitzien? (eigen antwoord)
- Welke uiterlijke kenmerken maken een griezel griezelig? (eigen antwoord)
- Welke rol denk je dat de ruimtegriezel speelt in het verhaal? (eigen antwoord)
- Hoe heten De Taalkanjers? (Senne, Miete, Broes, Loes en Mattias)
- Welk type tekst gaan we beluisteren? (een verhaal)
- Is het fantasie of geen fantasie? (fantasie)
- Met welk doel gaan we dit verhaal beluisteren? (De gevoelens van personages ontdekken, nadenken over de eigen gevoelens en genieten van het verhaal.)

Je verklaart dat Loes in het verhaal vertelt over haar tante die een fobie heeft. Je informeert of de leerlingen weten wat een fobie is (dat betekent dat je verschrikkelijk bang bent voor iets).

Voordat je de leerlingen het verhaal laat beluisteren, geef je nog een aantal luistertips. Je overloopt de kijkwijzer in het werkboek.

- Je probeert tijdens het luisteren goed te letten op de gevoelens van de personages.
- Je stelt jezelf de vraag of je het verhaal hebt begrepen.

Je laat het luisterfragment beluisteren of je leest het zelf voor. Bespreek na het beluisteren de woorden die cursief gedrukt staan.

TIP

Als leerlingen extra ondersteuning en tips nodig hebben bij het luistermaatje, overloop je met hen de vragen op het leesmaatje.

Ruimtegriezels

Het nieuwe zweefvliegtuigje van Mattias *suist* als een roofvogel door de lucht.

Het maakt een *sierlijke* boog en landt wat verderop in het weidegras.

'Cool!', vindt Broes.

Hij spurt door de weide en gooit het vliegtuigje weer de lucht in. Iets te hard.

Het speeltje boort zich hoog in de kruin van de oude, *knoestige* knotwilg op de hoek van de weide. Net naast een oud eksternest.

'Oeps!', schrikt Broes.

Mattias werpt zijn clubmakker een boze blik toe.

'Ik hoop voor jou dat de vleugels niet stuk zijn. Vooruit! Haal het er maar uit!'

Broes twijfelt.

'Wat? Durf je niet?'

'Jawel, maar ik heb gisteren bij het pingpongen mijn pols *verzwikt* en ...'

'Geen probleem!', roept Loes. 'Ik pak het wel.'

Ze veert overeind en klautert lenig als een kat in de boom.

Miete en Senne liggen naast elkaar te dagdromen in het hoge gras onder de wilg.

Lekker genietend van de vlinders in hun buik.

'Val er niet uit, hé, Loes!', roept Miete de boomklimster toe.

'Ben ik niet van plan', verzekert Loes. 'Ik ben bovendien nog niet rijp genoeg. Haha!'

Ze plukt voorzichtig het vliegtuigje tussen de takken vandaan.

'Mooi uitzicht heb je hier', glimlacht ze.

Ze katapulteert het vliegtuigje weer de lucht in.

Het speeltje schiet pijlsnel omhoog.

Het maakt een *looping* en landt voor Mattias' voeten in het gras.

Loes klimt tot in de top van de oude boom.

'Gelukkig heb jij geen hoogtevrees', zegt Mattias.

'Mijn tante heeft wel die *fobie*', antwoordt Loes. 'Ze beeft en bibbert als een espenblad, als ze een ladder op moet.'

'Nou, die zal dan ook wel geen astronaut worden!', meent Broes.

Senne veert overeind.

'Nu je het zegt! Ik droomde vannacht dat ik in een raket door de ruimte vloog!'

'Tof!', knikt Miete.

'Helemaal niet! Een echte nachtmerrie was het! Ik deed het *ei zo na* in mijn pyjamabroek!'

'Haha! Een astronaut in een pyjama!', gniffelt Broes.

'Ja, lach maar. Het was echt eng, hoor!'

'Nachtmerries zijn altijd eng', merkt Mattias op.

'Ja, en nachthengsten zijn nog veel erger', grinnikt Broes.

Maar Senne lacht niet om het woordgrapje.

Hij staart met grote ogen voor zich uit.

'Op een bepaald moment was ik helemaal omsingeld door verschrikkelijke ruimtewezens. Die griezels zagen er ongelofelijk angstwekkend uit.

Sommige van die lelijkerds hadden wel zeven koppen. Andere hadden dan weer tanden zo groot als een banaan en vlijmscherpe klauwen. De grootste van die gruwels boog zich opeens over mij heen.

De *creep* stonk vreselijk uit zijn bek.

Hij kwijlde groen slijm en ...'

'Pats!'

Een klodder geelgroen slijm spat open op Sennes voorhoofd.

De stank is *niet te harden*.

Miete wipt gillend overeind.

'Hiiiiii!'

Senne ziet op slag zo bleek als een bol vanille-ijs.

Hij voelt ontzet aan de *smurrie* en kijkt omhoog.

Loes houdt het niet langer.

'Whoehaa!', schatert ze. 'Sorry, Senne, maar ik kon het niet laten, toen ik dat oude ei in dit eksternest zag liggen.'

Broes en Mattias gieren het uit.

'Haha! Je had je gezicht moeten zien, Senne!'

Loes valt bijna uit de boom van het lachen.

Senne veegt de smurrie van zijn voorhoofd.

Hij werpt Loes een dreigende blik toe.

'Met jou heb ik nog een eitje te pellen ...', gromt hij.

(Marc de Bel)

Na het beluisteren vraag je aan de leerlingen of ze de tekst kunnen samenvatten. Je vraagt hun ook wat ze ervan vonden.

3 De Taalkanjers ontleden

Je laat de leerlingen hun werkboek openen.

Je vertelt dat er heel wat gebeurtenissen en gevoelens aan bod komen in het verhaal en verduidelijkt dat De Taalkanjers erg verschillen van elkaar in hun manier van denken, doen en voelen. Je vertelt de leerlingen dat ze nog eens naar het verhaal gaan luisteren, maar dit keer met een andere opdracht. Aan deze opdracht werken ze samen met hun buur.

Ik geef jullie per twee een briefje met de naam van een Taalkanjer erop. In jullie werkboek staan allerlei gevoelens en kenmerken van De Taalkanjers en dingen die ze doen. Jullie gaan na het luisteren bij oefening 1 de vakjes kleuren die bij jullie Taalkanjer passen.

Je laat het verhaal een tweede keer beluisteren of leest zelf voor.

Na het beluisteren laat je de leerlingen vijf minuten in duo werken aan oefening 1.

4 Voelen en doen

Je licht de volgende oefeningen toe.

In oefening 2 ga je na welke van de opgesomde eigenschappen op jou van toepassing zijn.

Vervolgens denk je ook na over eigenschappen die niet vermeld worden. Dat doe je eerst individueel. Je schrijft ze op. Daarna bespreek je met je partner en vul je eventueel nog verder aan.

Leerlingen die klaar zijn met kernoefening 2, werken aan kernoefening 3. Ze schrijven een verslag over wat hun Taalkanjer voelde en deed in het verhaal. Dit doen ze opnieuw in duo.

Je legt uit dat de leerlingen in oefening 3 moeten nadenken over wat er met hun personage gebeurde in het verhaal. Hiervoor baseren ze zich op de kenmerken uit de eerste oefening.

Benadruk dat het niet de bedoeling is dat de leerlingen in elke zin simpelweg vermelden wat hun personage is of doet. Een zin als 'Senne heeft vlinders in zijn buik.' is niet voldoende. Wel bijvoorbeeld: 'Senne heeft vlinders in zijn buik als hij naar Miete kijkt.'. Niet: 'Broes is bang.'. Wel bijvoorbeeld: 'Broes is bang om in de boom te klimmen.'.

Je begeleidt de aanloopleerlingen waar nodig. Leerlingen die het moeilijk hebben met de oefening, gebruiken het taalboek.

werkboek p. 4
oefening 1

luisterfragment 3.1.1

werkboek p. 5
oefeningen 2-3

taalboek p. 29-30

5 Reflecterend gesprek

Je blikt terug op het luisterfragment.

- Waarover ging het verhaal? (eigen antwoord)
- Welke rol speelde de ruimtegeuzel? Klopte onze voorspelling? (eigen antwoord)
- Wat weet je over de fobie van de tante van Loes? (Ze is bang als ze een ladder op moet, het maakt haar ongerust.)
- Hoe noem je deze fobie? (hoogtevrees)

Doe een 'fobieëncheckspel'. Hiervoor gaan de leerlingen achter hun stoel staan. Je somt een aantal fobieën op. Als de fobie van toepassing is op de leerling, mag die een korte gil slaken.

Fobieën die je kunt opnoemen: hoogtes, spinnen, honden, slangen, onweer ...
De leerlingen vullen ten slotte de kijkwijzer in in het werkboek. Ze beoordelen zichzelf aan de hand van de duimen.

Je stelt daarna enkele vragen.

- Wie gaf er zichzelf vier duimen? Waarom? (eigen antwoord)
- Wie gaf er zichzelf slechts één of twee duimen? Waarom? (eigen antwoord)
- Wat zou je kunnen doen om volgende keer meer duimen aan jezelf te kunnen geven? (eigen antwoord, bv. beter luisteren naar het verhaal, beter luisteren naar de opdracht ...)

werkboek p. 6

Ruimtegriezels

Het nieuwe zweefvliegtuigje van Mattias suist¹ als een roofvogel door de lucht. Het maakt een sierlijke² boog en landt wat verderop in het weidegras.

5 'Cool!', vindt Broes. Hij spurt door de weide en gooit het vliegtuigje weer de lucht in. Iets te hard. Het speeltje boort zich hoog in de kruin van de oude, knoestige³ knotwilg op de hoek van de weide, net naast een oud eksterneest. 'Oeps!', schrikt Broes. Mattias werpt zijn clubmakker een boze blik toe.

15 'Ik hoop voor jou dat de vleugels niet stuk zijn. Vooruit! Haal het er maar uit!' Broes twijfelt. 'Wat? Durf je niet?' 'Jawel, maar ik heb gisteren bij het pingpongen mijn pols verzwikt⁴ en ...' 'Geen probleem!', roept Loes. 'Ik pak het wel.' Ze veert overeind en klautert lenig als een kat in de boom. Mieta en Senne liggen naast elkaar te dagdromen in het hoge gras onder de wilg. Lekker genietend van de vlinders in hun buik. 'Val er niet uit, hé, Loes!', roept Mieta de boomklimster toe.

30 'Ben ik niet van plan', verzekert Loes. 'Ik ben bovendien nog niet rijp genoeg. Haha!' Ze plukt voorzichtig het vliegtuigje tussen de takken vandaan. 'Mooi uitzicht heb je hier', glimlacht ze. Ze katapulteert het vliegtuigje weer de lucht in.

35 Het speeltje schiet pijlsnel omhoog. Het maakt een looping⁵ en landt voor Mattias' voeten in het gras. Loes klimt tot in de top van de oude boom. 'Gelukkig heb jij geen hoogtevrees', zegt

40 Mattias. 'Mijn tante heeft wel die fobie⁶', antwoordt Loes. 'Ze beeft en bibbert als een espenblad, als ze een ladder op moet.' 'Nou, die zal dan ook wel geen astronaut worden!', meent Broes. Senne veert overeind. 'Nu je het zegt! Ik droomde vannacht dat ik in een raket door de ruimte vloog!' 'Tof!', knikt Mieta.

50 'Helemaal niet! Een echte nachtmerrie was het! Ik deed het ei zo na' in mijn pyjamabroeke!' 'Haha! Een astronaut in een pyjama!', grinnelt Broes.

55 'Ja, lach maar. Het was echt eng, hoor!' 'Nachtmerries zijn altijd eng', merkt Mattias op.

¹ suizen: een blazend geluid maken, bijvoorbeeld zoals de wind in de bomen
² sierlijk: mooi, elegant, met golvende lijnen
³ knoestig: knobbelig
⁴ verzwikken: verstuiken
⁵ de looping: acrobatische toer waarbij bijvoorbeeld een vliegtuig een volledige lus in de lucht maakt

Dit kan ik al!

Ik kan een prent of een film in mijn hoofd maken als ik een tekst lees.

1 Wie, wat en hoe?

- Vink het hokje van jouw Taalkanjer aan.
- Luister naar het verhaal.
- Kleur de woorden en zinnen die bij jouw Taalkanjer horen.

Mattias   Broes   Mieta   Loes   Senne

boos   blij   moedig   heeft vlinders in de buik

lenig   voorzichtig   giert het uit

grappig   twijfelt   zeker van zichzelf

heeft geen hoogtevrees   lacht   wil helpen   geniet

schrikt   droomt   is bezorgd over de anderen

is bang   heeft nachtmerries   heeft een zweefvliegtuig

durft veel

klimt in bomen   gooit het vliegtuig in de boom

schaterlacht

'Ja, en nachthengsten zijn nog veel erger', grinnikt Broes. Maar Senne lacht niet om het woordgrapje. Hij staart met grote ogen voor zich uit.

60 'Op een bepaald moment was ik helemaal omsingeld door verschrikkelijke ruimtewezens. Die griezels zagen er ongelooflijk angstwekkend uit. Sommige van die lelijkerds hadden wel zeven koppen. Andere hadden dan weer tanden zo groot als een banaan en vlijmscherpe klauwen. De grootste van die gruwels boog zich opeens over mij heen. De creep⁷ stonk vreselijk uit zijn bek.

70 Hij kwijlde groen slijm en ...' 'Pats!' Een klodder geelgroen slijm spat open op Sennes voorhoofd. De stank is niet te harden⁸.

75 Mieta wipt gillend overeind. 'Hiiii!' Senne ziet op slag zo bleek als een bol vanille-ijs. Hij voelt ontzet aan de smurrie⁹ en kijkt omhoog.

80 Loes houdt het niet langer. 'Whoehaa!', schatert ze. 'Sorry, Senne, maar ik kon het niet laten, toen ik dat oude ei in dit eksterneest zag liggen.'

85 Broes en Mattias gieren het uit. 'Haha! Je had je gezicht moeten zien, Senne!' Loes valt bijna uit de boom van het lachen.

Senne veegt de smurrie van zijn voorhoofd. Hij werpt Loes een dreigende blik toe. 'Met jou heb ik nog een eitje te pellen'¹⁰ ...', gromt hij.

(Marc de Bel)

⁶ de fobie: ergens verschrikkelijk bang van zijn
⁷ ei zo na: bijna
⁸ de creep: engerd, gliuiperd
⁹ niet te harden: overdraaglijk
¹⁰ de smurrie: vies slijm
¹¹ met iemand nog een eitje te pellen hebben: kwaad zijn op iemand en die persoon op het matje roepen of iets terugdoen

2 En bij jou?

- Vul je naam in op de streep onder het vak.
- Schrijf de eigenschappen van jouw Taalkanjer die ook bij jou passen op de lijnen.
- Schrijf op welke eigenschap nog bij jou past.
- Teken een zelfportret.

_____

_____

_____

_____

Deze eigenschap past ook bij mij: eigen antwoord

3 Het wie-wat-hoe-boek van een Taalkanjer

- Lees na wat je allemaal hebt ingekleurd in oefening 1.
  - Denk na in welke volgorde je de woorden wilt gebruiken. Zet er een volgnummer voor.
  - Bedenk bij elk woord een goede zin en noteer die.
- Voorbeeld: Broes is bang van hoogtes.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Hierop let ik.	Dit gaat al ...
VOOR HET LUISTEREN	
Ik weet waarom ik ga luisteren.	👍👍👍
TIJDENS HET LUISTEREN	
Ik kan vragen beantwoorden over de gevoelens van de personages.	👍👍👍
NA HET LUISTEREN	
Ik denk terug. Weet ik wat ik wilde weten?	👍👍👍
Ik kan de tekst samenvatten.	👍👍👍

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde gevoelens van personages in een verhaal ontdekken.
- Ik leerde nadenken over mijn eigen gevoelens.